Judikatūras krājums

ĢENERĀLADVOKĀTES LAILAS MEDINAS
SECINĀJUMI,
sniegti 2023. gada 28. septembrī [1]

Lieta C-308/22

***Pesticide Action Network Europe* (*PAN Europe*)**
pret
***College voor de toelating van gewasbeschermingsmiddelen en biociden*,**
piedaloties
***Corteva Agriscience*, iepriekš – *Dow AgroScience BV* (*Dow*)**

(*College van Beroep voor het bedrijfsleven* (Administratīvā sociālekonomisko lietu apelācijas tiesa, Nīderlande) lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu)

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu – Tiesību aktu tuvināšana – Regula (EK) Nr. 1107/2009 – Augu aizsardzības līdzekļu laišana tirgū – Novērtēšana atļaujas piešķiršanas nolūkos – 36. pants – 44. pants – Attiecīgās dalībvalsts novērtējuma brīvība attiecībā uz pieteikumu izvērtējušās zonas ziņotājas dalībvalsts novērtējumu – Pienākums ņemt vērā pašreizējās zinātnes un tehnikas atziņas, pat ja tās nav ietvertas vadlīnijās – Piesardzības princips

1. Ar šo lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu *College van Beroep voor het bedrijfsleven* (Administratīvā sociālekonomisko lietu apelācijas tiesa, Nīderlande) lūdz interpretēt it īpaši Regulas (EK) Nr. 1107/2009 36. pantu [2]. *Pesticide Action Network Europe* (turpmāk tekstā – "*PAN Europe*") ir cēlusi prasību pamatlietā pret *College voor de toelating van gewasbeschermingsmiddelen en biociden* (Augu aizsardzības līdzekļu un biocīdu atļauju piešķiršanas padome, Nīderlande; turpmāk tekstā – "*CTB*") par to, ka *CTB* ir noraidījusi *PAN Europe* sūdzību, ar kuru tā apstrīd *CTB* lēmumu paplašināt atļauju augu aizsardzības līdzeklim *Closer*, kura sastāvā ir darbīgā viela sulfoksaflors.

2. Kā norādījusi Eiropas Vides aģentūra (EVA), "[augu aizsardzības līdzekļu (pesticīdu)] piesārņojums veicina bioloģiskās daudzveidības zudumu Eiropā. Tā dēļ būtiski samazinās kukaiņu populācija, tādējādi ir apdraudēta to izšķirīgi svarīgā loma pārtikas ražošanā" un "ķīmisko pesticīdu ietekme uz cilvēku ir saistīta ar hroniskām slimībām, piemēram, vēzi, un sirds, elpceļu un neiroloģiskām slimībām" [3]. Izskatāmā lieta ir svarīga tāpēc, ka tā izvirza jautājumu, vai dalībvalstīm, kad tās pieņem lēmumu piešķirt vai noraidīt atļauju augu aizsardzības līdzekļiem, būtu jābūt iespējai ņemt vērā jaunākās zinātnes un tehnikas atziņas par to, kā šie augu aizsardzības līdzekļi ietekmē mūsu dzīvi.

1 Oriģinālvaloda – angļu.

2 Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (2009. gada 21. oktobris) par augu aizsardzības līdzekļu laišanu tirgū, ar ko atceļ Padomes Direktīvas 79/117/EEK un 91/414/EEK (OV 2009, L 309, 1. lpp.).

3 EVA brīfings "How pesticides impact human health and ecosystems in Europe" ["Kā pesticīdi ietekmē cilvēka veselību un ekosistēmas Eiropā"], 2023. gada 26. aprīlis.

3. Saskaņā ar Savienības zaļā kursa rīcības plānu (jo īpaši stratēģiju "No lauka līdz galdam") Savienības mērķis šajā ziņā ir līdz 2030. gadam par 50 % samazināt ķīmisko augu aizsardzības līdzekļu izmantošanu, lai "nodrošinātu taisnīgu, veselīgu un vidi saudzējošu pārtikas sistēmu". Saiknē ar šo jāatzīmē, ka 2018. gadā saskaņā ar Eiropas Parlamenta aplēsēm visā Savienībā bija atļauti un tirgoti līdz pat 500 dažādiem augu aizsardzības līdzekļiem [4]. Šādā kontekstā mēģināšu aplūkot jautājumus, kas uzdoti šajā lūgumā sniegt prejudiciālu nolēmumu.

4. Šī lieta ir saistīta ar apvienotajām lietām C-309/22 un C-310/22, *PAN Europe* (Endokrīni disruptīvu īpašību novērtēšana), kurās prejudiciālus jautājumus bija uzdevusi šī pati valsts tiesa. Šodien tiek sniegti mani secinājumi arī minētajās lietās, un abi secinājumi būtu jāskata kopā.

I. Atbilstošās tiesību normas

A. Regula (EK) Nr. 1107/2009

5. Šīs regulas 1. panta "Priekšmets un mērķis" 3. un 4. punktā ir noteikts:

"3. Šīs regulas mērķis ir nodrošināt cilvēku un dzīvnieku veselības, kā arī vides augsta līmeņa aizsardzību un uzlabot iekšējā tirgus darbību, saskaņojot noteikumus par augu aizsardzības līdzekļu laišanu tirgū, vienlaikus veicinot lauksaimniecisko ražošanu.

4. Regulas noteikumu pamatā ir piesardzības princips, lai nodrošinātu, ka darbīgajām vielām un līdzekļiem, kas laisti tirgū, nav kaitīga ietekme uz cilvēku veselību vai vidi. Dalībvalstīm neliedz piesardzības principa piemērošanu it sevišķi tad, ja nav zinātniski noskaidrots, vai šo valstu teritorijā atļautie augu aizsardzības līdzekļi rada apdraudējumu cilvēku un dzīvnieku veselībai vai videi."

6. Regulas Nr. 1107/2009 4. panta "Darbīgo vielu apstiprināšanas kritēriji" 1.–4. punktā ir noteikts:

"1. Darbīgo vielu apstiprina saskaņā ar II pielikumu, ja, ņemot vērā pašreizējās zinātnes un tehnikas atziņas, gaidāms, ka atbilstīgi šā pielikuma 2. un 3. punktā minētajiem kritērijiem augu aizsardzības līdzekļi, kuros ir attiecīgā darbīgā viela, atbilst 2. un 3. punktā minētajām prasībām.

Novērtējot darbīgo vielu, vispirms konstatē, vai ir izpildīti II pielikuma 3.6.2. līdz 3.6.4. punktā un 3.7. punktā izklāstītie apstiprināšanas kritēriji. Ja kritēriji ir izpildīti, novērtējumu turpina, konstatējot, vai ir izpildīti pārējie II pielikuma 2. un 3. punktā izklāstītie apstiprināšanas kritēriji.

2. Augu aizsardzības līdzekļu atliekas saistībā ar labai augu aizsardzības praksei atbilstīgu lietošanu un, ņemot vērā reālos lietošanas apstākļus, atbilst šādām prasībām:

a) tām nav kaitīgas ietekmes nedz uz cilvēku, tostarp mazāk aizsargātu grupu, vai dzīvnieku veselību, ņemot vērā zināmo kumulatīvo un sinerģisko ietekmi, ja ir pieejamas [Eiropas Pārtikas nekaitīguma iestādes (*EFSA*)] apstiprinātas zinātniskās metodes tādas ietekmes novērtēšanai, nedz arī uz gruntsūdeņiem;

b) tām nav nevēlama iedarbība uz vidi.

[4] Eiropas Parlaments, Ziņojums par Savienības pesticīdu atļaušanas procedūru (2018/2153 (INI)), 14. lpp. (2018. gada 18. decembris).

Tādu atlieku daudzuma mērīšanai, kurām piemīt toksikoloģiska, ekotoksikoloģiska ietekme vai ietekme uz vidi vai dzeramo ūdeni, jābūt paredzētām vispārēji izmantojamām metodēm. Analītiskiem standartiem jābūt vispārpieejamiem.

3. Augu aizsardzības līdzeklis saistībā ar labai augu aizsardzības praksei atbilstīgu lietošanu un, ņemot vērā reālus lietošanas apstākļus, atbilst šādām prasībām:

a) tas ir pietiekami efektīvs;

b) tam nav tūlītējas vai vēlākas kaitīgas ietekmes nedz uz cilvēku, tostarp mazāk aizsargātu grupu, vai dzīvnieku veselību ne tiešā veidā, ne ar dzeramā ūdens (ņemot vērā vielas, kas rodas dzeramā ūdens apstrādes rezultātā), pārtikas, lopbarības vai gaisa starpniecību, kā arī nav ietekmes darba vietā vai citas netiešas ietekmes, ņemot vērā zināmo kumulatīvo un sinerģisko ietekmi, ja ir pieejamas [*EFSA*] apstiprinātas zinātniskās metodes tādas ietekmes novērtēšanai, nedz arī uz gruntsūdeņiem;

c) tam nav nevēlamas iedarbības uz augiem vai augu produktiem;

d) tas neizraisa nevajadzīgas ciešanas un sāpes mugurkaulniekiem, ko paredzēts kontrolēt;

e) tam nav nevēlamas iedarbības uz vidi, ja ir pieejamas [*EFSA*] apstiprinātas zinātniskās metodes šādas iedarbības novērtēšanai, jo īpaši ņemot vērā šādus apsvērumus:

[..].

4. Šā panta 2. un 3. punktā noteiktās prasības novērtē, ņemot vērā 29. panta 6. punktā minētos vienotos principus."

7. Regulas Nr. 1107/2009 III nodaļā "Augu aizsardzības līdzekļi" ir iekļauta 1. iedaļas "Atļaujas piešķiršana" 1. apakšiedaļa "Prasības un saturs".

8. Šīs regulas 29. pantā "Prasības atļaujas piešķiršanai laišanai tirgū", kas iekļauts šajā apakšiedaļā, ir noteikts:

"1. Neskarot 50. pantu, augu aizsardzības līdzekli atļauj tikai tad, ja saskaņā ar 6. punktā minētajiem vienotajiem principiem tas atbilst šādām prasībām:

a) tā darbīgās vielas, aizsargvielas un sinerģisti ir apstiprināti;

[..]

c) tā papildvielas nav iekļautas III pielikumā;

[..]

e) ņemot vērā pašreizējās zinātniskās un tehniskās zināšanas, tas atbilst 4. panta 3. punkta prasībām;

[..].

2. Pieteikuma iesniedzējs pierāda, ka 1. punkta a) līdz h) apakšpunktā minētās prasības ir izpildītas.

3. Atbilstību prasībām, kas noteiktas 1. punkta b) apakšpunktā un e) līdz h) apakšpunktā, konstatē ar oficiāliem vai oficiāli atzītiem izmēģinājumiem un analīzēm, kuras veic tādos lauksaimniecības, augu veselības un vides apstākļos, kas atbilst attiecīgā augu aizsardzības līdzekļa lietošanai un raksturo apstākļus, kādi pārsvarā ir zonā, kur paredzēts to lietot.

[..]."

9. Regulas Nr. 1107/2009 III nodaļas 1. iedaļas 2. apakšiedaļā "Procedūra" tostarp ir ietverts 36. pants.

10. Saskaņā ar šīs regulas 36. pantu "Izskatīšana atļaujas piešķiršanai":

"1. Dalībvalsts, kas izskata pieteikumu, veic neatkarīgu, objektīvu un pārredzamu novērtējumu, ņemot vērā attiecīgā laika zinātnes un tehnikas atziņas, kā arī vadlīnijas, kuras pieejamas pieteikuma iesniegšanas laikā. Tā dod iespēju visām attiecīgajā zonā esošajām dalībvalstīm iesniegt viedokļus, ko ņem vērā novērtējumā.

Tā piemēro vienotus principus 29. panta 6. punktā minēto augu aizsardzības līdzekļu novērtēšanai un atļauju izsniegšanai, nosakot, ciktāl tas iespējams, vai augu aizsardzības līdzeklis atbilst 29. pantā paredzētajām prasībām tajā pašā zonā, ja to lieto saskaņā ar 55. pantu un reālos lietošanas apstākļos.

Dalībvalsts, kas izskata pieteikumu, savu novērtējumu dara pieejamu pārējām dalībvalstīm tajā pašā zonā. Novērtējuma ziņojuma formu nosaka saskaņā ar 79. panta 2. punktā minēto konsultēšanās procedūru.

2. Visas vienas zonas dalībvalstis piešķir vai atsaka piešķirt atļaujas, pamatojoties uz tās dalībvalsts novērtējuma secinājumiem, kas izskata pieteikumu, kā to paredz 31. un 32. pants.

3. Atkāpjoties no 2. punkta un saskaņā ar [ES] tiesību aktiem var noteikt atbilstīgus nosacījumus attiecībā uz 31. panta 3. un 4. punktā minētajām prasībām un citiem riska samazināšanas pasākumiem, kas izriet no konkrētiem lietošanas apstākļiem.

Ja dalībvalsts rūpes saistībā ar cilvēku vai dzīvnieku veselību vai vides aizsardzību nevar apmierināt, īstenojot pirmajā apakšpunktā minētos valsts mēroga riska samazināšanas pasākumus, dalībvalsts drīkst nepiešķirt atļauju augu aizsardzības līdzekļa lietošanai savā teritorijā, ja attiecīgās valsts konkrēto vides vai lauksaimniecības apstākļu dēļ tai ir pamatoti iemesli uzskatīt, ka attiecīgais līdzeklis joprojām nevēlami apdraud cilvēku vai dzīvnieku veselību vai vidi.

Minētā dalībvalsts nekavējoties informē pieteikuma iesniedzēju un Komisiju par savu lēmumu un sniedz šā lēmuma tehnisku vai zinātnisku pamatojumu.

Dalībvalstis nodrošina iespēju valsts tiesās vai citās apelācijas iestādēs apstrīdēt lēmumu atteikumu piešķirt atļauju šāda līdzekļa lietošanai."

11. Regulas Nr. 1107/2009 III nodaļas 1. iedaļas 4. apakšiedaļā "Atjaunošana, atsaukšana un grozīšana" tostarp ir ietverts 44. pants.

12. Saskaņā ar šīs regulas 44. pantu "Atļaujas atsaukšana vai grozīšana":

"1. Dalībvalstis var pārskatīt atļauju jebkurā laikā, ja ir pazīmes, ka 29. panta prasības vairs netiek izpildītas.

[..]

2. Ja dalībvalsts vēlas atsaukt vai grozīt atļauju, tā informē atļaujas turētāju un dod viņam iespēju iesniegt piezīmes vai papildu informāciju.

3. Dalībvalsts attiecīgi atsauc vai groza atļauju, ja:

a) netiek vai vairs netiek pildītas 29. pantā minētās prasības;

b) tika iesniegta nepatiesa vai maldinoša informācija par faktiem, pamatojoties uz kuriem atļauja tika izdota;

c) nav izpildīts kāds atļaujā iekļauts nosacījums;

d) pamatojoties uz jaunākajām zinātnes un tehnikas atziņām, var mainīt lietošanas veidu un izmantojamo daudzumu; vai

e) atļaujas turētājs nepilda no šīs regulas izrietošus pienākumus.

4. Ja dalībvalsts atsauc vai groza atļauju saskaņā ar 3. punktu, tā tūlīt informē šīs atļaujas turētāju, pārējās dalībvalstis, [Eiropas] Komisiju un [*EFSA*]. Pārējās dalībvalstis, kuras atrodas tajā pašā zonā, attiecīgi atsauc vai groza atļauju, ņemot vērā apstākļus valstī un riska samazināšanas pasākumus, izņemot gadījumus, kad piemēro 36. panta 3. punkta otro, trešo vai ceturto daļu. Vajadzības gadījumā piemēro 46. pantu."

II. Īss pamatlietas faktu un procedūras izklāsts un prejudiciālie jautājumi

13. *Closer* ir augu aizsardzības līdzeklis, kura sastāvā ir darbīgā viela sulfoksaflors. Eiropas Savienībā sulfoksaflors kā darbīgā viela tika apstiprināts saskaņā ar Regulu Nr. 1107/2009 ar Komisijas Īstenošanas regulu (ES) 2015/1295[5].

14. 2015. gada 30. aprīlī *Dow AgroScience BV* (turpmāk tekstā – "*Dow*") Nīderlandē iesniedza pieteikumu paplašināt *Closer* piešķirtās atļaujas darbības jomu, lai to izmantotu kāpostu un kartupeļu audzēšanā uz lauka. Tādu pašu pieteikumu tā iesniedza attiecībā uz vidus zonu (kurā ietilpst arī Nīderlande), Beļģijā, Čehijas Republikā, Vācijā, Īrijā, Ungārijā, Austrijā, Polijā, Rumānijā, Slovākijā un Apvienotajā Karalistē.

[5] Komisijas Īstenošanas regula (2015. gada 27. jūlijs), ar ko apstiprina darbīgo vielu sulfoksafloru saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (EK) Nr. 1107/2009 par augu aizsardzības līdzekļu laišanu tirgū un groza Komisijas Īstenošanas regulas (ES) Nr. 540/2011 pielikumu (OV 2015, L 199, 8. lpp.).

15. Īrija kā zonas ziņotāja dalībvalsts novērtēja pieteikumu, ņemot vērā *EFSA* 2002. gada vadlīnijas[6], un pabeidza savu novērtējumu 2016. gadā. Tomēr Īrija neizmantoja (tajā laikā pieejamās) "jaunās" 2013. gada vadlīnijas risku novērtēšanai attiecībā uz bitēm, kuras *EFSA* bija izstrādājusi pēc Eiropas Komisijas lūguma, lai novērtētu riskus bitēm[7].

16. Pamatojoties Īrijas izdarīto uz riska novērtējumu, *CTB* ar 2019. gada 5. aprīļa lēmumu nolēma paplašināt *Closer* atļauju, iekļaujot prasīto lietojumu, vienlaikus pievienojot šādu ierobežojošu frāzi: "Bīstams bitēm un kamenēm. Lai aizsargātu bites un citus apputeksnētājus, šo līdzekli neizmantot kultūraugu ziedēšanas laikā vai kultūraugiem, kas nezied, bet kurus aktīvi apmeklē bites un kamenes. Lietošana ir atļauta tikai pēc kartupeļu noziedēšanas. Nelietot līdzekli pašdīkstošu augu tuvumā. Izravēt pašdīkstošus augus pirms ziedēšanas."

17. *PAN Europe* apstrīdēja 2019. gada 5. aprīļa lēmumu. Ar 2020. gada 5. februāra lēmumu (turpmāk tekstā – "apstrīdētais lēmums") *CTB* noraidīja sūdzību kā nepamatotu. *PAN Europe* cēla prasību iesniedzējtiesā par šo lēmumu, lūdzot to atcelt.

18. Iesniedzējtiesā *PAN Europe* apgalvo, ka *CTB* nedrīkstēja paplašināt *Closer* atļauju prasītajai izmantošanai Nīderlandes tirgū. Tā norāda, ka Īrijas veiktais novērtējums, uz kuru atsaucās *CTB*, neesot balstīts uz pašreizējām zinātnes un tehnikas atziņām. 2002. gada vadlīnijas vairs neesot aktuālas un neattiecoties uz neletālo ietekmi, hronisko ietekmi, ietekmi ar augu starpniecību, ietekmi uz vairošanos, kā arī ietekmi uz kamenēm un bitēm vientuļniecēm. Kā norāda *PAN Europe*, tā kā 2002. gada vadlīnijas esot novecojušas – kā to apliecinot tas, ka šis dokuments bija jāatjaunina un ka tika izdotas 2013. gada vadlīnijas, kurās ir iekļautas jaunas zinātnes atziņas –, novērtējums bijis jāizstrādā, pamatojoties uz 2013. gada vadlīnijām. Tā apgalvo, ka praksē 2013. gada vadlīnijas neesot atzinušas vairākas dalībvalstis, jo pastāvot iespēja, ka, balstoties uz tām, noteikti augu aizsardzības līdzekļi būtu jāaizliedz.

19. *PAN Europe* uzskata – tā kā *CTB* neesot ņēmusi vērā 2013. gada vadlīnijas, tā esot pasliktinājusi Regulā Nr. 1107/2009 paredzēto cilvēka un dzīvnieku veselības, kā arī vides aizsardzības augsto līmeni. Tā norāda, ka šīs vadlīnijas esot bijušas pieejamas kopš to publicēšanas 2013. gadā un ka minētajā regulā neesot prasīta dalībvalstu vairākuma nostāja, lai vadlīnijas tiktu piemērotas. *PAN Europe* atzīmē, ka Beļģija 2013. gada vadlīnijas piemērojot kopš 2016. gada novembra.

20. Atšķirībā no atļaujas augu aizsardzības līdzeklim *Closer* darbīgās vielas sulfoksaflora apstiprināšana 2015. gadā esot veikta, pamatojoties uz 2013. gada vadlīnijām. Pamatojoties uz *Dow* iesniegtajiem datiem, esot konstatēts augsts risks bitēm. Attiecīgajā novērtējumā šie dati neesot ņemti vērā. Ja *CTB* būtu tos ņēmusi vērā, tā būtu konstatējusi tos pašus riskus. Paredzētais risku mazināšanas pasākums neesot pietiekams un turklāt nevarot nedz tikt piemērots, nedz ievērots vai īstenots. No piesardzības principa izriet, ka gadījumā, ja nav skaidrības par ietekmi, ir nepieciešami turpmāki pētījumi, lai varētu piešķirt atļauju augu aizsardzības līdzeklim.

[6] Guidance Document on Terrestrial Ecotoxicology, SANCO/10329/2002 rev. 2, 2002. gada 17. oktobris (turpmāk tekstā – "2002. gada vadlīnijas").

[7] EFSA Guidance Document on the risk assessment of plant protection products on bees (*Apis mellifera*, *Bombus* spp. and solitary bees), *EFSA Journal* 2013; 11(7):3295, publicēts 2013. gada 4. jūlijā (turpmāk tekstā – "2013. gada vadlīnijas"). *EFSA* vēlāk (2023. gada 11. maijā) ir publicējusi jaunas vadlīnijas "Revised guidance on the risk assessment of plant protection products on bees (*Apis mellifera, Bombus* spp. and solitary bees)" [Pārskatītās vadlīnijas par augu aizsardzības līdzekļu riska novērtējumu bitēm (*Apis mellifera, Bombus* spp. un bites vientuļnieces)]. *EFSA Journal*.

21. Uzskatot, ka strīda atrisināšanai pamatlietā ir jāinterpretē Regulas Nr. 1107/2009 36. pants un Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 47. pants, *College van Beroep voor het bedrijfsleven* (Administratīvā sociālekonomisko lietu apelācijas tiesa) nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādus prejudiciālus jautājumus:

"1. Vai attiecīgā dalībvalsts, kas lemj par augu aizsardzības līdzekļa atļauju saskaņā ar Regulas Nr. 1107/2009 36. panta 2. punktu, var nepiekrist zonas ziņotājas dalībvalsts, kas ir izskatījusi pieteikumu saskaņā ar šīs regulas 36. panta 1. punktu, novērtējumam un, ja tas tā ir, cik lielā mērā?

2. Ja atbilde uz pirmo jautājumu ir tāda, ka attiecīgā dalībvalsts nedrīkst tā rīkoties vai attiecīgi drīkst tā rīkoties tikai daļēji, kā ir jāinterpretē tiesības uz efektīvu tiesību aizsardzību Hartas 47. panta izpratnē? Vai šādā gadījumā zonas ziņotājas dalībvalsts veiktā novērtējuma pareizību var pilnībā apstrīdēt attiecīgās dalībvalsts tiesā?

3. Kādā ziņā attiecīgai dalībvalstij ir pienākums apspriesties ar zonas ziņotāju dalībvalsti, izstrādājot pietiekami pamatotu novērtējumu tad, ja attiecīgā dalībvalsts vai attiecīgi šīs dalībvalsts tiesa secina, ka zonas ziņotājas dalībvalsts novērtējums nav pietiekami pamatots?

4. Vai zonas ziņotāja dalībvalsts var tikai veikt novērtējumu, kuru tā pamato vienīgi ar pieņemtām vadlīnijām, pat ja tajās analizētās zinātnes un tehnikas atziņas vairs nav pilnībā aktuālas?

5. Ja atbilde uz iepriekšējo jautājumu ir noliedzoša, vai pietiek ar to, ka zonas ziņotāja dalībvalsts papildus atsaucas tikai uz zinātnes un tehnikas atziņām, kas ietvertas jau izstrādātās, bet vēl nepieņemtās vadlīnijās, vai arī tai ir jāņem vērā visas pieejamās – arī vadlīnijās neietvertās – zinātnes un tehnikas atziņas?"

III. Par tiesvedību Tiesā

22. Rakstveida apsvērumus iesniedza *PAN Europe*, *Corteva Agriscience* (iepriekš – *Dow AgroScience BV*), Vācijas un Grieķijas valdības, Īrija un Nīderlandes valdība, kā arī Eiropas Komisija. Tiesas sēde netika rīkota.

IV. Izvērtējums

23. Pēc Tiesas lūguma šajos secinājumos tiks aplūkots tikai pirmais, ceturtais un piektais jautājums.

A. Ievads

24. Ar pirmo jautājumu iesniedzējtiesa vēlas noskaidrot, vai attiecīgā dalībvalsts, lemjot atļaut vai neatļaut augu aizsardzības līdzekli, var brīvi atkāpties no riska novērtējuma, ko veikusi zonas ziņotāja dalībvalsts (turpmāk tekstā – "ziņotāja dalībvalsts") sadarbībā ar citām zonas dalībvalstīm saskaņā ar Regulas Nr. 1107/2009 36. panta 2. punktu. Ar ceturto un piekto jautājumu tā vēlas noskaidrot, kāda veida vadlīnijas un zinātnes un tehnikas atziņas ziņotājai dalībvalstij ir jāņem vērā riska novērtējumā saskaņā ar Regulas Nr. 1107/2009 36. panta 1. punktu.

25. Saistībā ar šiem jautājumiem Tiesa ir aicināta sniegt norādes par acīmredzamo saspīlējumu starp Regulas Nr. 1107/2009 mērķi "nodrošināt cilvēku un dzīvnieku veselības, kā arī vides augsta līmeņa aizsardzību" un to, ka dalībvalstis stingri piemēro procedūru saskaņā ar šo regulu. Turklāt šī lieta nav atsevišķs gadījums. Citās dalībvalstīs (piemēram, Francijā) strīdus ir izraisījuši tādi paši jautājumi saistībā ar tām pašām darbīgajām vielām un augu aizsardzības līdzekļiem. 2017. gadā *tribunal administratif de Nice* (Nicas Administratīvā tiesa, Francija) apturēja atļauju diviem *Dow Chemical* ražotiem augu aizsardzības līdzekļiem, norādot uz neskaidrību par vides riskiem, tostarp par to ietekmi uz bitēm [8]. Ar minētās tiesas pieņemtu pagaidu noregulējumu tika atcelts Francijas *Agence nationale de sécurité sanitaire de l'alimentation, de l'environnement et du travail* (Pārtikas, vides un darba sanitārās drošības valsts aģentūra; turpmāk tekstā – "*ANSES*") lēmums piešķirt atļauju augu aizsardzības līdzekļiem *Closer* (augu aizsardzības līdzeklim, kas tiek aplūkots šajā lietā) un *Transform*, kuru sastāvā ir darbīgā viela sulfoksaflors (kas arī tiek aplūkots šajā lietā). Šī lieta tika ierosināta, jo vides aizsardzības grupas apgalvoja, ka atļaujas minētajiem līdzekļiem Francijā tika pakāpeniski atceltas, jo tie potenciāli bija bišu populāciju samazinošs faktors. Kā minēts iepriekš, Eiropas Savienība apstiprināja sulfoksafloru 2015. gadā. Pēc tam *ANSES* atļāva *Closer*, kura sastāvā ir sulfoksaflors, lietot stiebru graudaugiem, piemēram, kviešiem, kā arī augļiem un dārzeņiem, bet aizliedza to lietot augiem, kas piesaista apputeksnētājus kukaiņus, un visiem augiem to ziedēšanas laikā, atzīmējot iespējamo toksisko ietekmi uz bitēm.

B. Par pirmo prejudiciālo jautājumu

26. Ņemot vērā šo secinājumu 18.–20. punktā izvirzītos jautājumus, iesniedzējtiesa vēlas noskaidrot, vai attiecīgā dalībvalsts (šajā gadījumā Nīderlande), lemjot par atļaujas piešķiršanu augu aizsardzības līdzeklim, var atkāpties no ziņotājas dalībvalsts (šajā gadījumā Īrijas) novērtējuma, kas veikts saskaņā ar Regulas Nr. 1107/2009 36. panta 1. punktu.

27. Iesniedzējtiesa norāda, ka minētās regulas 36. panta 2. punktā, šķiet, ir noteikts, ka attiecīgajai dalībvalstij, pieņemot savu lēmumu par atļaujas piešķiršanu, principā ir jāņem par pamatu ziņotājas dalībvalsts novērtējuma secinājumi.

28. Iesniedzējtiesa atzīmē – lai arī Regulas Nr. 1107/2009 36. panta 3. punktā ir paredzēts, ka, atkāpjoties no 2. punkta, var noteikt atbilstīgus nosacījumus attiecībā uz 31. panta 3. un 4. punktā minētajām prasībām un citiem riska samazināšanas pasākumiem, tiem ir jāizriet no konkrētiem lietošanas apstākļiem. Tomēr jautājums pamatlietā ir par to, vai attiecīgajai dalībvalstij, izvērtējot pieteikumu par atļaujas piešķiršanu augu aizsardzības līdzeklim tās teritorijā, ir ļauts veikt savu novērtējumu, pamatojoties uz citām attiecīgām zinātnes un tehnikas atziņām (it īpaši jaunākām vadlīnijām nekā tās, ko izmantojusi ziņotāja dalībvalsts). No rīkojuma par prejudiciālā jautājuma uzdošanu izriet, ka iesniedzējtiesas ieskatā pienākums ņemt vērā ziņotājas dalībvalsts novērtējumu kā faktu, varētu neatbilst piesardzības principam. Tāpēc tā uzskatīja, ka būtu loģiski, ja attiecīgajai dalībvalstij nebūtu automātiski jāseko ziņotājas dalībvalsts novērtējumam.

29. Manuprāt, ir lietderīgi īsumā atgādināt augu aizsardzības līdzekļu zonālo atļaujas piešķiršanas procedūru, kāda noteikta Regulas Nr. 1107/2009 33. pantā un nākamajos pantos.

[8] Skat. https://www.reuters.com/article/us-france-pesticides-idUSKBN1DO1M9.

30. Saskaņā ar šo procedūru pieteikuma iesniedzējs iesniedz priekšlikumu par to, kurai dalībvalstij būtu jārīkojas ziņotājas statusā. Tiklīdz priekšlikums ir apstiprināts, pieteikuma iesniedzējs ziņotājai dalībvalstij iesniedz pieteikumu zonālajai atļaujai, norādot, kurās šīs zonas dalībvalstīs tas vēl vēlas pieteikt atļauju [9]. Pieteikuma iesniedzējs iesniedz pieteikumu visās attiecīgajās dalībvalstīs vienlaikus. Nepieciešamā dokumentācija ir norādīta Regulas Nr. 1107/2009 33. pantā.

31. Pēc tam ziņotāja dalībvalsts novērtē pieteikumu saskaņā ar minētās regulas 35. pantu. Tā veic "neatkarīgu, objektīvu un pārredzamu novērtējumu, ņemot vērā attiecīgā laika zinātnes un tehnikas atziņas, kā arī vadlīnijas, kuras pieejamas pieteikuma iesniegšanas laikā" [10].

32. Ziņotāja dalībvalsts piemēro vienotus principus augu aizsardzības līdzekļu novērtēšanai un atļauju izsniegšanai [11], lai, ciktāl tas iespējams, noteiktu, vai augu aizsardzības līdzeklis atbilst 29. pantā paredzētajām prasībām tajā pašā zonā, ja to lieto saskaņā ar 55. pantu, un reālos lietošanas apstākļos [12].

33. Attiecīgās dalībvalstis aptur savas pieteikuma novērtēšanas procedūras līdz brīdim, kamēr ziņotāja dalībvalsts pabeidz savu novērtējumu [13].

34. Ziņotāja dalībvalsts novērtēšanas procesā sagatavo novērtējuma ziņojuma projektu un nosūta to šīs zonas dalībvalstīm, lai tās sniegtu savas piezīmes [14]. Pēc piezīmju iesniegšanas termiņa beigām ziņotāja dalībvalsts pieņem lēmumu attiecībā uz savu teritoriju, piešķirt vai nepiešķirt atļauju attiecīgajam augu aizsardzības līdzeklim, un pieņem novērtējuma ziņojumu. Tad tā nosūta ziņojumu un atļaujas kopiju pārējām šīs zonas dalībvalstīm.

35. Pēc tam attiecīgās dalībvalstis 120 dienu laikā pēc ziņojuma un atļaujas kopijas saņemšanas pieņem lēmumu par atļauju atbilstoši Regulas Nr. 1107/2009 36. panta 2. un 3. punktam [15].

36. Ņemot vērā iepriekš izskaidrotās atļauju piešķiršanas sistēmas kontekstu, tagad pievērsīšos minētās regulas 36. panta interpretācijai, par ko ir runa šajā lietā.

37. Regulas Nr. 1107/2009 12. apsvērumā ir paskaidrots, ka *EFSA* "veic riska novērtējumu", savukārt Komisijai "būtu jāveic riska pārvaldība un jāpieņem galīgais lēmums par darbīgo vielu". Regulas 36. panta formulējums liecina, ka līdzīgs lomu sadalījums ir attiecībā uz augu aizsardzības līdzekļu atļauju piešķiršanas procedūru, proti, šoreiz ziņotāja dalībvalsts "veic riska novērtējumu", savukārt attiecīgā dalībvalsts "veic riska pārvaldīb[u] un pieņem galīg[o] lēmum[u] par [šo līdzekli]" attiecībā uz savu teritoriju. Lai atbildētu uz iesniedzējtiesas jautājumu, pirmkārt, ir jānosaka, kāda būtībā ir šo abu lomu savstarpējā saikne.

[9] Regulas Nr. 1107/2009 35. pants. Skat. procedūras skaidrojumu *Verwaltungsgericht Braunschweig* (Braunšveigas Administratīvā tiesa, Vācija) (devītā palāta) spriedumā, 2018. gada 12. aprīlis, 9 A 44/16 (66. un nākamie punkti) (turpmāk tekstā – "spriedums *VG Braunschweig*"), kas būtībā attiecas uz to, ar kādu pamatojumu attiecīgā dalībvalsts drīkst nepiešķirt atļauju augu aizsardzības līdzeklim saskaņā ar Regulas Nr. 1107/2009 36. panta 3. punktu.

[10] Regulas Nr. 1107/2009 36. panta 1. punkts.

[11] Regulas Nr. 1107/2009 29. panta 6. punktā ir noteikts, ka "vienotajos principos augu aizsardzības līdzekļu novērtēšanai un atļauju piešķiršanai iekļauj Direktīvas 91/414/EEK VI pielikumā izklāstītās prasības, un šos principus nosaka regulās, ko pieņem saskaņā ar 79. panta 2. punktā minēto konsultēšanās procedūru bez būtiskām izmaiņām". Skat. šo secinājumu 71. punktu.

[12] Regulas Nr. 1107/2009 36. panta 1. punkta otrā daļa.

[13] Regulas Nr. 1107/2009 35. panta trešā daļa.

[14] Regulas Nr. 1107/2009 36. panta 1. punkta trešā daļa.

[15] Regulas Nr. 1107/2009 37. panta 4. punkts.

38. Regulas Nr. 1107/2009 36. panta 2. punktā ir noteikts, ka attiecīgā dalībvalsts piešķir vai atsaka piešķirt atļaujas, "pamatojoties uz [ziņotājas] dalībvalsts [veiktā] novērtējuma secinājumiem". Formulējums "pamatojoties uz" sasaista divus procedūras posmus un raksturo riska novērtētāja un riska pārvaldītāja attiecības, norādot, ka šie abi uzdevumi ir savstarpēji saistīti, bet vienlaikus katram no tiem ir savs konkrēts nolūks.

39. Ir tiesa, ka augu aizsardzības līdzekļu atļauju piešķiršanas sistēmas pamatā ir dalībvalstu savstarpēja uzticēšanās un tās mērķis ir novērst dalībvalstu darba dublēšanos. Lai sasniegtu šo mērķi, minētā regula paredz rūpīgu un mērķtiecīgu pa posmiem sadalītu procedūru, kurā ir skaidrs iesaistīto iestāžu uzdevumu sadalījums. No šīs procedūras izriet, ka ziņotāja dalībvalsts uzņemas pirmo obligāto procedūras posmu šajā administratīvajā procesā un sniedz novērtējumu par atļaujas piešķiršanu augu aizsardzības līdzeklim zonā. Pēc tam seko nākamais nesaraujami saistītais procedūras posms, ko īsteno attiecīgā dalībvalsts. Tādējādi ziņotājas dalībvalsts novērtējums ir priekšnoteikums tam, lai attiecīgā dalībvalsts varētu īstenot savas pilnvaras šajā sistēmā, proti, pieņemt galīgo lēmumu par atļaujas piešķiršanu augu aizsardzības līdzeklim savā teritorijā. Ir skaidrs, ka ziņotājas dalībvalsts veiktās darbības ir saistītas ar attiecīgās dalībvalsts veiktajām darbībām.

40. Otrkārt, pamatojoties uz šādi konstatēto attiecību raksturu, ir jāprecizē attiecīgās dalībvalsts pilnvaras. Šo abu posmu savstarpējā saikne vispirmām kārtām liecina, ka ziņotāja dalībvalsts un katra attiecīgā dalībvalsts iestājas pieteikuma iesniedzēja ierosinātā administratīvā procesa dažādos posmos. Attiecīgajai dalībvalstij, kas noslēdz šo procesu, tāpēc nav pilnvaru pārskatīt ziņotājas dalībvalsts veiktajā novērtējuma secinājumus. Tādēļ tā nevar pārskatīt ziņotājas dalībvalsts secinājumu tiesiskumu[16], jo tas būtu pretrunā savstarpējai uzticībai un procesa pilnīgumam, kas iestrādāts ar Regulu Nr. 1107/2009 izveidotajā sistēmā.

41. Lai arī procedūras posms, kurā iesaistīta ziņotāja dalībvalsts, un procedūras posms, kurā iesaistīta attiecīgā dalībvalsts, ir saistīti, un attiecīgā dalībvalsts nevar pārskatīt ziņotājas dalībvalsts veiktā novērtējuma secinājumus, tas tomēr nenozīmē, ka attiecīgajai dalībvalstij nav nekādas novērtējuma brīvības. Gluži pretēji, kā norāda Regulas Nr. 1107/2009 36. panta 2. punkta formulējums, [atļauju] "piešķir vai atsaka [..], *pamatojoties uz* tās dalībvalsts novērtējuma *secinājumiem*, kas izskata pieteikumu", un šis novērtējums, lai arī ir svarīgs, ir tikai viens no dokumentiem, kas attiecīgajai dalībvalstij jāizvērtē; tas nav galīgais lēmums par atļaujas piešķiršanu augu aizsardzības līdzeklim visās dalībvalstīs, kuras ir šajā zonā. Kā pareizi norādījusi Vācijas valdība, tā kā attiecīgā dalībvalsts pieņem savu lēmumu, "pamatojoties uz secinājumiem", minētā tiesību norma pamatotos gadījumos paredz zināmu *iespēju atkāpties* no ziņotājas dalībvalsts lēmuma. Tāpēc, manuprāt, ir skaidrs, ka Savienības likumdevēja izmantotais formulējums neprasa, lai attiecīgā dalībvalsts piešķirtu vai nepiešķirtu atļauju, *automātiski sekojot ziņotājas dalībvalsts pieņemtajai pieejai*.

42. Faktiski atkāpe no ziņotājas dalībvalsts novērtējuma secinājumiem jau ir skaidri paredzēta Regulas Nr. 1107/2009 36. panta 3. punktā, parādot, ka – metaforiski – ziņotājas dalībvalsts novērtējums pilnībā nesasien attiecīgās dalībvalsts rokas.

43. Regulas 36. panta 3. punkta pirmajā daļā ir noteikts – "atkāpjoties no [36. panta] 2. punkta un saskaņā ar [Savienības] tiesību aktiem var noteikt atbilstīgus nosacījumus attiecībā uz 31. panta 3. un 4. punktā minētajām prasībām un citiem riska samazināšanas pasākumiem, kas izriet no konkrētiem lietošanas apstākļiem".

[16] Šis ir arī valsts judikatūrā aizstāvēts viedoklis. Skat. spriedumu *VG Braunschweig* (74. punkts).

44. Tālāk 36. panta 3. punkta otrajā daļā ir paskaidrots, ka tad, "ja dalībvalsts rūpes saistībā ar cilvēku vai dzīvnieku veselību vai vides aizsardzību nevar apmierināt, īstenojot pirmajā apakšpunktā minētos valsts mēroga riska samazināšanas pasākumus, dalībvalsts drīkst nepiešķirt atļauju augu aizsardzības līdzekļa lietošanai savā teritorijā, ja attiecīgās valsts konkrēto vides vai lauksaimniecības apstākļu dēļ tai ir pamatoti iemesli uzskatīt, ka attiecīgais līdzeklis joprojām nevēlami apdraud cilvēku vai dzīvnieku veselību vai vidi".

45. 36. panta 3. punkta otrajā daļā ir lietots formulējums "drīkst nepiešķirt", kas liecina, ka attiecīgajai dalībvalstij ir novērtējuma brīvība. Tomēr ar minēto pantu ir noteikti zināmi ierobežojumi, proti, "ja attiecīgās valsts konkrēto vides vai lauksaimniecības apstākļu dēļ tai ir pamatoti iemesli uzskatīt, ka attiecīgais līdzeklis joprojām nevēlami apdraud cilvēku vai dzīvnieku veselību vai vidi".

46. Tādējādi saskaņā ar 36. panta 3. punkta formulējumu attiecīgajai dalībvalstij ir atļauts atkāpties no ziņotājas dalībvalsts novērtējuma. Šāda skaidra attiecīgās dalībvalsts tiesību atzīšana izgaismo kontekstu, kādā Savienības likumdevējs redz riska pārvaldības lomu, kas jāveic dalībvalstij atļauju piešķiršanas procesā.

47. Tāpēc ir svarīgi 36. panta 2. punktu neinterpretēt izolēti[17]. Ir pareizi piemērot sistēmisku pieeju un interpretēt šo tiesību normu tādā kontekstā, kādā tā iekļaujas, proti, izvērtējot, kādu vietu tā ieņem saistībā ar visām tiesībām, kas piešķirtas attiecīgajai dalībvalstij, lai tā kontrolētu, kurus augu aizsardzības līdzekļus ir atļauts laist un saglabāt attiecīgās dalībvalsts tirgū.

48. Šāda kontrole nozīmē ne tikai to, ka tiek piešķirta atļauja augu aizsardzības līdzekļa laišanai tirgū, bet arī – ka tiek pārskatīta un atcelta jau piešķirtā atļauja. Regulas Nr. 1107/2009 44. pantā ir paredzēta augu aizsardzības līdzeklim piešķirtās atļaujas atsaukšanas un grozīšanas procedūra, tādējādi noslēdzot attiecīgajai dalībvalstij piešķirto pilnvaru kopumu. Tāpēc 36. panta 2. punkts būtu jāinterpretē šo tiesību normu kontekstā. Ir skaidrs, ka šie abi panti ir savstarpēji saistīti atļauju piešķiršanas sistēmas elementi, jo 44. panta 4. punktā ir sniegta skaidra atsauce uz 36. panta 3. punktu un paredzēta analoģiska atkāpe, taču vienīgi situācijā, kad atļauja jau ir piešķirta un tagad tiek grozīta vai atsaukta.

49. Savukārt augu aizsardzības līdzekļu atļauju un kontroles sistēmas būtība un attiecīgajām dalībvalstīm piešķirto tiesību apmērs kļūst acīmredzams, lasot Regulas Nr. 1107/2009 44. panta 1. un 3. punktu. Saskaņā ar šīm tiesību normām dalībvalstis jebkurā laikā var pārskatīt atļauju, it īpaši tad, ja ir norādes, ka "netiek vai vairs netiek pildītas minētās regulas 29. pantā minētās prasības"[18]. Ja dalībvalsts konstatē, ka šīs prasības vairs netiek pildītas, tā atsauc vai groza atļauju.

50. Turklāt 44. pantā ir paredzēts, ka "dalībvalsts" ir tā, kas pārskata, atsauc vai groza atļauju, un šajā pantā ir noteikti izsmeļoši šo tiesību izmantošanas nosacījumi. Tajā nav paredzēts, ka šāda pārskatīšana, atsaukšana vai grozīšana ir atkarīga no tā, ka ir veiktas izmaiņas ziņotājas dalībvalsts veiktajā novērtējumā. Tas nozīmē, ka "dalībvalsts" tiesības ir autonomas tiesības, ko attiecīgā dalībvalsts īsteno neatkarīgi no ziņotājas dalībvalsts. Šajā lietā ir svarīgi atzīmēt, ka viens no nosacījumiem, lai obligāti atsauktu atļauju, ir noteikts 44. panta 3. punkta a) apakšpunktā, kurā prasīts, ka dalībvalsts pārskata un atsauc vai groza atļauju, ja "netiek vai vairs netiek pildītas minētās 29. pantā minētās prasības".

[17] Proti, interpretējot šīs tiesību normas, ir jāņem vērā ne tikai to teksts, bet arī to konteksts un tā regulējuma mērķi, kurā šīs normas ietilpst (spriedums, 2023. gada 2. marts, *Staatsanwaltschaft Graz (Diseldorfas Nodokļu krimināllietu pārvalde)* (C-16/22, EU:C:2023:148, 25. punkts un tajā minētā judikatūra).

[18] Regulas Nr. 1107/2009 44. panta 3. punkta a) apakšpunkts.

51. Kā jau Tiesa atgādinājusi spriedumā *Blaise*[19], "no [Regulas Nr. 1107/2009] 44. panta 1. un 3. punkta izriet, ka augu aizsardzības līdzekļa atļauja var tikt pārskatīta un pēc tam grozīta vai atsaukta arī, ja no jaunākajām zinātnes un tehnikas atziņām izriet, ka minētais līdzeklis neatbilst vai vairs neatbilst šīs pašas regulas 29. pantā paredzētajām prasībām, lai atļautu tā laišanu tirgū, it īpaši – prasībai par tūlītējas vai vēlākas kaitīgas ietekmes uz cilvēku veselību neesamību".

52. Tāpēc 36. panta 2. punkts, lasot to visas atļauju piešķiršanas, grozīšanas un atsaukšanas sistēmas augu aizsardzības līdzekļiem kontekstā saskaņā ar Regulu Nr. 1107/2009 un it īpaši tās 44. pantu, liek attiecīgo dalībvalstu tiesības, kas noteiktas 36. panta 2. punktā, interpretēt pietiekami plaši, lai šāda dalībvalsts varētu pildīt šīs regulas 29. pantu, lemjot par pieteikumu piešķirt atļauju augu aizsardzības līdzeklim. Ja ir iespēja *atsaukt* atļauju[20], kad dalībvalstij ir pieejamas zinātnes un tehnikas atziņas, kas liecina, ka var būt kaitīga ietekme uz cilvēku vai dzīvnieku veselību vai nevēlama iedarbība uz apkārtējo vidi, attiecīgajai dalībvalstij būtu jābūt tādām pašām pilnvarām, kad tā novērtē pieprasījumu piešķirt jaunu atļauju, lai vispirmām kārtām novērstu šādu kaitīgu ietekmi. Šādas tiesības savukārt ir atkarīgas no tā, vai ir tādas pašreizējas zinātnes un tehnikas atziņas par minēto kaitīgo ietekmi, kuras ziņotāja dalībvalsts nav ņēmusi vērā, veicot savu novērtēšanas procedūru.

53. Proti, dalībvalstij tiesības atsaukt atļauju nevar būt lielākas par tiesībām to piešķirt vai nepiešķirt[21]. Ja Savienības likumdevējs ir skaidri uzdevis pienākumu dalībvalstij rīkoties, lai novērstu kaitīgu ietekmi, ko atļautais augu aizsardzības līdzeklis var radīt cilvēku vai dzīvnieku veselībai, vai nevēlamu iedarbību, kādu šāds līdzeklis var radīt videi, ja pašreizējās zinātnes un tehnikas atziņas liecina par šādu ietekmi, tāds pats pienākums ir paredzēts atļauju piešķiršanas procesā, lai novērstu šādas ietekmes rašanos. Kā norādīts šo secinājumu ievadā, augu aizsardzības līdzekļu piesārņojums rada bioloģiskās daudzveidības zudumu un būtiski samazina kukaiņu populāciju, tādējādi tiek apdraudēta to izšķirīgi svarīgā loma pārtikas ražošanā. Tāpat tiek atzīts, ka ķīmisko augu aizsardzības līdzekļu iedarbība ir saistīta ar hroniskām slimībām, piemēram, vēzi, un sirds, elpceļu un neiroloģiskajām slimībām[22]. Tāpēc attiecīgajai dalībvalstij būtu jābūt pilnvarām nepieļaut šādas ietekmes rašanos vai to mazināt.

54. No šiem apsvērumiem izriet, ka 36. panta 2. punkta formulējums, "pamatojoties uz [..] novērtējuma secinājumiem", ir jāinterpretē tādējādi, ka attiecīgajai dalībvalstij ir pilnvaras arī *nepiešķirt* atļauju, ja, pamatojoties uz jaunākajām zinātnes un tehnikas atziņām, ir acīmredzams, ka augu aizsardzības līdzeklis neatbilst šīs regulas 29. panta un 4. panta 3. punkta prasībām, tostarp prasībai, ka nedrīkst būt kaitīgas ietekmes uz cilvēku vai dzīvnieku veselību vai nevēlama iedarbība uz apkārtējo vidi.

55. Citiem vārdiem, tā kā Regulā Nr. 1107/2009 ir skaidri paredzēts, ka dalībvalsts var atcelt vai mainīt atļauju, pamatojoties uz zinātnes un tehnikas atziņām, tas nozīmē, ka tai vispirmām kārtām ir jābūt tiesīgai arī nepiešķirt šādu atļauju.

[19] Spriedums, 2019. gada 1. oktobris, *Blaise* u.c. (C-616/17, EU:C:2019:800, 99. punkts; turpmāk tekstā – "spriedums *Blaise*").

[20] Regulas Nr. 1107/2009 44. panta 3. punkts.

[21] Tāda pati argumentācija ir izmantota valsts judikatūrā. Skat. *tribunal administratif* (administratīvā tiesa, Luksemburga) spriedumu Nr. 44377 glifosāta lietā, 37. lpp. (atstāts spēkā apelācijas tiesvedībā ar *Cour administrative* (Augstākā administratīvā tiesa, Luksemburga) spriedumu Nr. 47873C, 2023. gada 30. marts).

[22] Skat. šo secinājumu 2. punktu.

56. Tāpēc attiecīgā dalībvalsts var nepiešķirt atļauju Regulas Nr. 1107/2009 36. panta 2. punkta izpratnē *situācijā, kad pašreizējās zinātnes un tehnikas atziņas liecina, ka "netiek vai vairs netiek pildītas [šīs regulas] 29. pantā minētās prasības*" [23] attiecībā uz konkrētu augu aizsardzības līdzekli.

57. Turklāt minētā interpretācija būtībā izriet no piesardzības principa, saskaņā ar kuru ir preventīvi jārīkojas, lai novērstu iespējamus riskus cilvēka vai dzīvnieku veselībai vai apkārtējai videi.

58. Proti, Regulas Nr. 1107/2009 1. panta 4. punktā ir paredzēts, ka regulas noteikumu "pamatā ir piesardzības princips, lai nodrošinātu, ka darbīgajām vielām un līdzekļiem, kas laisti tirgū, nav kaitīga ietekme uz cilvēku veselību vai vidi. Dalībvalstīm neliedz piesardzības principa piemērošanu it sevišķi tad, ja nav zinātniski noskaidrots, vai šo valstu teritorijā atļautie augu aizsardzības līdzekļi rada apdraudējumu cilvēku un dzīvnieku veselībai vai videi" [24].

59. Attiecībā uz piesardzības principu Tiesa jau vairākās lietās ir nospriedusi – "lai piesardzības principu Regulas [Nr. 1107/2009] aptvertajā jomā piemērotu pareizi, ir nepieciešams, pirmkārt, identificēt darbīgās vielas un augu aizsardzības līdzekļu piedāvātā lietošanas veida iespējami negatīvo ietekmi uz veselību [vai vidi] un, otrkārt, visaptveroši izvērtēt veselībai [vai videi] radītos riskus, pamatojoties uz *uzticamākajiem pieejamiem zinātniskajiem datiem un jaunākajiem starptautisko pētījumu rezultātiem*" [25].

60. Piekrītu iesniedzējtiesai [26], ka pieņemt argumentu, ka attiecīgajai dalībvalstij nav jādara gandrīz nekas cits kā vienīgi sistemātiski jāseko ziņotājas dalībvalsts novērtējuma secinājumiem, būtu nesaderīgi ar piesardzības principu.

61. Var norādīt, ka saiknē ar šo Vispārējai tiesai jau būtībā ir bijusi iespēja lemt saistībā ar to pašu darbīgo vielu, kas tiek aplūkota šajā lietā (sulfoksafloru), – ka dalībvalstīm ir ievērojama novērtējuma brīvība konkrēti attiecībā uz komplekso tehnisko novērtējumu un tādu apstiprināšanas nosacījumu noteikšanu, kuri ir piemēroti situācijai, kas pastāv to teritorijā [27].

62. Kā Tiesa ir apstiprinājusi nesen pieņemtā spriedumā [28], "jākonstatē, kā tas norādīts Regulas Nr. 1107/2009 24. apsvērumā, ka noteikumiem, kuri reglamentē atļauju piešķiršanu, ir jānodrošina augsts aizsardzības standarts un, piešķirot atļaujas augu aizsardzības līdzekļiem, mērķim aizsargāt cilvēku un dzīvnieku veselību un vidi vajadzētu būt "prioritāram" attiecībā pret mērķi uzlabot augu ražību".

63. No visiem iepriekš minētajiem apsvērumiem izriet, ka uz pirmo jautājumu ir jāatbild šādi: Regulas Nr. 1107/2009 36. panta 2. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka attiecīgā dalībvalsts, izvērtējot pieteikumu par atļaujas piešķiršanu augu aizsardzības līdzeklim, drīkst atkāpties no ziņotājas dalībvalsts veiktā novērtējuma un tai ir tiesības atteikt prasīto atļauju situācijā, kad pašreizējās zinātnes un tehnikas atziņas liecina – prasība, ka nedrīkst būt kaitīgas ietekmes uz cilvēku vai dzīvnieku veselību vai nevēlamas iedarbības uz vidi, netiek vai vairs netiek izpildīta saistībā ar attiecīgo augu aizsardzības līdzekli.

[23] ` Izmantots šīs regulas 44. panta 3. punkta formulējums. Mans izcēlums.

[24] Skat. arī spriedumu *Blaise* (44. punkts).

[25] Mans izcēlums. Skat. spriedumu *Blaise* (46. punkts un tajā minētā judikatūra) un spriedumu, 2010. gada 22. decembris, *Gowan Comércio Internacional e Serviços* (C-77/09, EU:C:2010:803, 75. punkts).

[26] Skat. rīkojuma par prejudiciāla jautājuma uzdošanu 11.3.–13. punktu oriģinālvalodas versijā.

[27] Rīkojums, 2016. gada 28. septembris, *PAN Europe* u.c./Komisija (T-600/15, EU:T:2016:601, 33. punkts) (nav pārsūdzēts Tiesā).

[28] Spriedums, 2023. gada 19. janvāris, *Pesticide Action Network Europe* (C-162/21, EU:C:2023:30, 48. punkts un tajā minētā judikatūra).

C. Par ceturto un piekto jautājumu

64. Saskaņā ar ceturto jautājumu iesniedzējtiesai nav skaidrs, kā interpretējams formulējums "ņemot vērā pašreizējās zinātnes un tehnikas atziņas, izmantojot pieteikuma iesniegšanas laikā pieejamās vadlīnijas". *CTB* norāda, pamatojoties uz Regulas Nr. 1107/2009 77. pantu un 79. panta 2. punktu, ka atbilstoši formulējumam ziņotājai dalībvalstij ir jāveic novērtējums, ņemot vērā Komisijas *pieņemtās* vadlīnijas. Savukārt *PAN Europe* uzskata, ka ir pietiekami, ja šīs vadlīnijas ir *publicētas*, un tām nav jābūt Komisijas pieņemtām vadlīnijām, un ka 2013. gada vadlīnijās ir ietvertas jaunākās zinātnes un tehnikas atziņas, kas attiecas uz šo lietu.

65. Attiecībā uz piekto jautājumu, pieņemot, ka ziņotāja dalībvalsts nevar savu novērtējumu balstīt tikai uz *pieņemtajām* vadlīnijām, iesniedzējtiesa vēlas zināt, vai ir pietiekami, ka ziņotāja dalībvalsts sagatavo šo novērtējumu, pamatojoties uz pieejamām vadlīnijām, vai arī tai ir jāņem vērā visas zinātnes un tehnikas atziņas – arī tās, kas nav ietvertas vadlīnijās.

66. Vispirms būtu jāatzīmē, ka ceturtajā un piektajā jautājumā iesniedzējtiesa nenorāda, kuru konkrēti Regulas Nr. 1107/2009 pantu interpretāciju tā vēlas iegūt un kuros ir noteikts pienākums izvērtēt šajos jautājumos minētās attiecīgās vadlīnijas. Tomēr saskaņā ar Tiesas judikatūru "LESD 267. pantā paredzētajā sadarbības procedūrā, lai gan formāli iesniedzējtiesas jautājums attiecas tikai ar vienas konkrētas Savienības tiesību normas interpretāciju, šis apstāklis nav šķērslis, lai Tiesa tai sniegtu visus šo tiesību interpretācijas elementus, kas var būt noderīgi tajā izskatāmās lietas izspriešanai, neatkarīgi no tā, vai šī tiesa uz tiem ir atsaukusies savu jautājumu formulējumā. Šajā ziņā Tiesai no visas valsts tiesas sniegtās informācijas – it īpaši no iesniedzējtiesas nolēmuma pamatojuma – ir jānošķir minēto tiesību elementi, kuriem, ņemot vērā pamatlietas priekšmetu, ir nepieciešama interpretācija"[29]. No rīkojuma par prejudiciālā jautājuma uzdošanu ir skaidrs, ka šie abi jautājumi attiecas uz minētās regulas 36. panta 1. punkta interpretāciju un konkrēti uz tajā ietverto formulējumu "attiecīgā laika zinātnes un tehnikas atziņas, kā arī vadlīnijas, kuras pieejamas pieteikuma iesniegšanas laikā".

67. Šajos apstākļos ir jāuzskata, ka ar ceturto un piekto jautājumu, uz kuriem jāatbild kopā, iesniedzējtiesa lūdz Tiesu izskaidrot, vai ziņotāja dalībvalsts saskaņā ar Regulas Nr. 1107/2009 36. panta 1. punktu var aprobežoties ar novērtējumu, kas sagatavots, pamatojoties vienīgi uz pieņemtām vadlīnijām, pat ja tajās ietvertās zinātnes un tehnikas atziņas vairs nav aktuālas, vai arī šai dalībvalstij ir jāņem vērā visas pieejamās zinātnes un tehnikas atziņas, pat ja tās nav iekļautas šajās vadlīnijās.

68. Pirmkārt, 29. pantā "Prasības atļaujas piešķiršanai laišanai tirgū" 1. punkta e) apakšpunktā ir paredzēts – "neskarot 50. pantu, augu aizsardzības līdzekli atļauj tikai tad, ja saskaņā ar 6. punktā minētajiem vienotajiem principiem tas atbilst šādām prasībām: [..] ņemot vērā pašreizējās zinātniskās un tehniskās zināšanas, tas atbilst 4. panta 3. punkta prasībām".

69. Saistībā ar šo formulējumu Tiesa spriedumā *Blaise* (71. punkts) ir precizējusi – "pamatojoties uz Regulas Nr. 1107/2009 29. panta 1. punkta e) apakšpunktu, to prasību skaitā, kuras ir jāizpilda, lai augu aizsardzības līdzeklis tiktu atļauts, ir prasība, ka tas, ņemot vērā pašreizējās zinātnes un tehnikas atziņas, atbilst 4. panta 3. punkta prasībām".

[29] Spriedums, 2022. gada 1. augusts, *TL (Mutiskā tulka un rakstiskā tulkojuma nenodrošināšana)* (C-242/22 PPU, EU:C:2022:611, 37. punkts un tajā minētā judikatūra).

70. Kā norādījusi iesniedzējtiesa, piesardzības princips liek ņemt vērā visas pieejamās zinātnes un tehnikas atziņas, jo saskaņā ar šo principu ir jāveic visaptverošs novērtējums, pamatojoties uz visuzticamākajiem zinātniskajiem datiem, kā arī visnesenākajiem starptautiskās pētniecības rezultātiem [30].

71. Otrkārt, runājot par "vienotajiem principiem", tie ir noteikti Komisijas Regulā (ES) Nr. 546/2011 [31], ar kuru īsteno Regulu Nr. 1107/2009. Pirmās minētās regulas pielikumā ("Vienotie principi augu aizsardzības līdzekļu novērtēšanai un atļauju piešķiršanai saskaņā ar Regulas (EK) Nr. 1107/2009 29. panta 6. punktu") tās I daļas ("Vienotie principi augu aizsardzības līdzekļu novērtēšanai un atļauju piešķiršanai") A daļas ("Ievads") 2. punktā ir paredzēts – "novērtējot pieteikumus un piešķirot atļaujas, dalībvalstis: [..] c) *ņem vērā citu attiecīgo iegūstamo tehnisko vai zinātnisko informāciju par augu aizsardzības līdzekļa darbību vai* augu aizsardzības līdzekļa, tā sastāvdaļu vai atlieku *iespējamo kaitīgo iedarbību*" (mans izcēlums). Turklāt šā pielikuma I daļas B daļas ("Novērtējums") 1. punkta ("Vispārējie principi") 1.1. apakšpunktā ir paredzēts – "*ņemot vērā pašreizējās* zinātnes un tehnikas atziņas, dalībvalstis *novērtē* A daļas 2. punktā minēto informāciju [..]" (mans izcēlums).

72. Jāuzsver, ka Regulas Nr. 1107/2009 33. pantā ir noteikts pieteikuma iesniedzēja pienākums iesniegt informāciju, pierādījumus un dokumentus, kas pamato pieteikumu piešķirt atļauju augu aizsardzības līdzeklim (tostarp informāciju par līdzekļa iespējami kaitīgo ietekmi uz cilvēka vai dzīvnieku veselību vai uz vidi, kā arī zināmo un paredzēto kumulatīvo un sinerģisko ietekmi, ko rada šāda mijiedarbība) [32], un šīs regulas 37. pantā ir noteikta iespēja ziņotājai dalībvalstij pieteikuma izvērtēšanas procesā, kas neaprobežojas tikai ar pieteikuma iesniedzēja sniegtās informācijas un pierādījumu izvērtēšanu, pieprasīt papildu informāciju.

73. Kā norādījusi Vācijas valdība, ņemot vērā šīs regulas 36. panta 1. punktā lietoto formulējumu, ka "dalībvalsts [..] veic [..] novērtējumu, ņemot vērā attiecīgā laika zinātnes un tehnikas atziņas, *kā arī* vadlīnijas, kuras pieejamas pieteikuma iesniegšanas laikā" (mans izcēlums), šī tiesību norma būtu jāinterpretē tādējādi, ka ar atļaujas piešķiršanu saistītajā lēmumu pieņemšanas procesā papildus pieejamajām vadlīnijām (proti, gan pieņemtajām vadlīnijām, gan publicētajām, bet vēl nepieņemtajām vadlīnijām) ir jāņem vērā arī cita nesenāka informācija. Saiknē ar šo ir jāņem vērā tas, ka 36. panta 1. punktā ir paredzēts izmantot ne tikai vadlīnijas, bet ir jāizvērtē arī attiecīgā laika [pašreizējās] zinātnes un tehnikas atziņas". Arī 44. panta 3. punktā (par atļaujas atsaukšanu vai grozīšanu) ir atsauce uz šīm atziņām.

74. Svarīgi paturēt prātā, ka vadlīnijas, kā jau liecina to nosaukums, sniedz norādes, bet tās nav noteiktas ar Regulu Nr. 1107/2009 kā *conditio sine qua non*. Tās ir nesaistošas tiesību normas, kas pastāv, lai palīdzētu dalībvalstīm piemērot piemērojamos noteikumus un principus (piemēram, saistībā ar augu aizsardzības līdzekļu novērtējumu un atļaujas piešķiršanu) saskanīgā, viendabīgā un pārredzamā veidā. To apstiprina šīs regulas 77. pants, kurā skaidri noteikts, ka Komisija "var" pieņemt šādas vadlīnijas. Tas nozīmē, ja nav vadlīniju vai ja esošās vadlīnijas ir novecojušas (proti, tās vairs nesniedz "pašreizējās zinātnes un tehnikas atziņas"), dalībvalstij ir pienākums saskaņā ar šo regulu veikt novērtējumu un pieņemt lēmumus par atļaujas piešķiršanu, pamatojoties uz citiem pieejamiem avotiem, kas satur jaunākās zinātnes un tehnikas atziņas.

[30] Skat. spriedumu *Blaise* (46. un 94. punkts).

[31] Komisijas Regula (2011. gada 10. jūnijs) par Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (EK) Nr. 1107/2009 īstenošanu attiecībā uz vienotajiem principiem augu aizsardzības līdzekļu novērtēšanai un atļauju piešķiršanai (OV 2011, L 155, 127. lpp.). Regula Nr. 546/2011 tika grozīta 2022. gadā, tomēr izmaiņas, šķiet, neattiecas uz šo lietu vai nav izšķirošas attiecībā uz to.

[32] Saistībā ar šo skat. spriedumu *Blaise* (73., 74. un 78.–88. punkts).

75. Iesniedzējtiesas šaubas varētu rasties daļēji arī tāpēc, ka Regulas Nr. 1107/2009 36. panta 1. punkta nīderlandiešu valodas versija, šķiet, ir nepareiza, vai katrā ziņā neprecīza, salīdzinot to ar citu valodu versijām. Proti, tajā teikts "van de stand van de wetenschappelijke en technische kennis" ("zinātnes un tehnikas atziņas") izlaižot vārdu, kas ir ekvivalents vārdam "current" ("pašreizējās"), savukārt, piemēram, franču, itāļu, vācu un angļu valodas versijās ir lietots "à la lumière des connaissances scientifiques et techniques *actuelles*" ("pašreizējās"), "conoscenze scientifiche e techniche *attuali*" ("pašreizējās"), "des *neuesten* Stands von Wissenschaft und Technik" ("jaunākās") un "*current* scientific and technical knowledge" ("pašreizējās").

76. Tāpēc uzskatu, lai arī "pieejamās" vadlīnijas (skat. šo secinājumu 73. punktu) patiešām ir atskaites punkts attiecībā uz zinātnes un tehnikas atziņām, kuras dalībvalstīm būtu jāizvērtē, izskatot pieteikumu piešķirt atļauju augu aizsardzības līdzeklim, *ne ziņotāja dalībvalsts*, kas sagatavo riska novērtējumu, *ne attiecīgās dalībvalstis*, kuras izvērtē pieteikumu atļaujas piešķiršanai *neaprobežojas ar šo informācijas avotu, vērtējot "pašreizējās zinātnes un tehnikas atziņas", pamatojoties it īpaši uz Regulas Nr. 1107/2009 36. panta 1. un 2. punktu un 29. panta 1. punkta e) apakšpunktu*[33].

77. Tas nozīmē, ka būtu jāņem vērā visa informācija, kas uzskatāma par pašreizējām un attiecīgām "zinātnes un tehnikas atziņām".

78. Šo pieeju apstiprina Regulas Nr. 1107/2009 mērķi. Tiesa jau ir atgādinājusi šos mērķus spriedumā *Pesticide Action Network Europe*[34].

79. Minētajā spriedumā tā nosprieda, ka "Regulas Nr. 1107/2009 mērķi[s], [..] – kā tas precizēts šīs regulas 1. panta 3. un 4. punktā un ir atspoguļots tās 8. apsvērumā – tostarp ir nodrošināt augstu cilvēku un dzīvnieku veselības, kā arī vides aizsardzības līmeni" (46. punkts).

80. Šajā ziņā tā norādīja, ka "šīs tiesību normas ir balstītas uz piesardzības principu, kas ir viens no Savienības vides politikas par augstu aizsardzības līmeni pamatprincipiem saskaņā ar LESD 191. panta 2. punkta pirmo daļu, lai novērstu, ka tirgū laistās darbīgās vielas vai produkti apdraud cilvēku un dzīvnieku veselību vai vidi" (47. punkts).

81. Turklāt tā atgādināja, ka "Regulas Nr. 1107/2009 24. apsvērumā ir noteikts, ka noteikumiem, kuri reglamentē atļauju piešķiršanu, ir jānodrošina augsts aizsardzības standarts. Jo īpaši, piešķirot atļaujas augu aizsardzības līdzekļiem, mērķim aizsargāt cilvēku un dzīvnieku veselību un vidi vajadzētu "būt prioritāram" attiecībā pret mērķi uzlabot augu ražību" (48. punkts).

82. Tāpēc Tiesa nolēma – "kā precizēts šajā apsvērumā, pirms augu aizsardzības līdzekļu laišanas tirgū būtu jāpierāda ne tikai tas, ka tie acīmredzami sniedz labumu augu ražošanā, bet ka turklāt tiem nav arī kaitīgas ietekmes uz cilvēku vai dzīvnieku veselību" (49. punkts).

83. Minēto mērķi var sasniegti vienīgi tad, ja tiek ņemtas vērā pašreizējās (tas ir, jaunākās) zinātnes un tehnikas atziņas, kad ziņotāja dalībvalsts veic savu novērtējumu un kad attiecīgā dalībvalsts lemj, piešķirt vai nepiešķirt atļauju augu aizsardzības līdzeklim. Tas ir vienīgais veids, kā dalībvalsts var parādīt, ka, cik tai zināms, attiecīgajam augu aizsardzības līdzeklim nav kaitīgas ietekmes uz cilvēka un dzīvnieku veselību un vidi.

84. Kā norādīja iesniedzējtiesa, šādu interpretāciju apstiprina esošā Tiesas judikatūra.

[33] Skat. Regulu Nr. 546/2011, kā norādīts šo secinājumu 71. punktā.

[34] Spriedums, 2023. gada 19. janvāris (C-162/21, EU:C:2023:30, 46.–49. punkts).

85. Spriedumā *Bayer CropScience* un *Bayer/*Komisija[35] Tiesa nosprieda, ka "darbīgās vielas apstiprinājuma pārskatīšanā secinājums, ka vairs netiek izpildīti Regulas Nr. 1107/2009 4. pantā paredzētie apstiprināšanas kritēriji, *var tikt pamatots ar jebkādām jaunākajām atziņām, ciktāl tās ir zinātniskas vai tehniskas, neatkarīgi no tā, kādā avotā vai dokumentā tās ir ietvertas*" (mans izcēlums).

86. Kā pareizi norādījusi Īrija, tas, ka minētā lieta ir par *darbīgās vielas* atļaujas atkārtotu novērtēšanu, nav izšķiroši. Proti, nav nekāda iemesla uzskatīt, ka tādu pašu secinājumu nevarētu piemērot attiecībā uz *augu aizsardzības līdzekļa* atļaujas pieteikuma novērtējumu, jo pretēja interpretācija nesaskanētu ar piesardzības principu, kas ir Regulas Nr. 1107/2009 pamatā.

87. No šiem apsvērumiem izriet, ka uz ceturto un piekto jautājumu būtu jāatbild tādējādi, ka, izvērtējot pieteikumu piešķirt atļauju augu aizsardzības līdzeklim saskaņā ar Regulas Nr. 1107/2009 36. panta 1. punktu, dalībvalstij būtu jāņem vērā jebkādas piemērotas un uzticamas pašreizējās (tas ir, jaunākās) zinātnes un tehnikas atziņas, neatkarīgi no to avota vai dokumenta, no kura tās izriet.

V. Secinājumi

88. Ierosinu Tiesai uz *College van Beroep voor het bedrijfsleven* (Administratīvā sociālekonomisko lietu apelācijas tiesa) pirmo, ceturto un piekto prejudiciālo jautājumu atbildēt šādi:

Uz pirmo jautājumu:

Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (EK) Nr. 1107/2009 (2009. gada 21. oktobris) par augu aizsardzības līdzekļu laišanu tirgū, ar ko atceļ Padomes Direktīvas 79/117/EEK un 91/414/EEK, 36. panta 2. punkts

ir jāinterpretē tādējādi, ka attiecīgā dalībvalsts, izvērtējot pieteikumu par atļaujas piešķiršanu augu aizsardzības līdzeklim, drīkst atkāpties no zonas ziņotājas dalībvalsts veiktā novērtējuma un tai ir tiesības atteikt prasīto atļauju situācijā, kad pašreizējās zinātnes un tehnikas atziņas liecina – prasība, ka nedrīkst būt kaitīgas ietekmes uz cilvēku vai dzīvnieku veselību vai nevēlamas iedarbības uz vidi, netiek vai vairs netiek izpildīta saistībā ar attiecīgo augu aizsardzības līdzekli.

Uz ceturto un piekto jautājumu:

Regulas Nr. 1107/2009 36. panta 1. punkts

ir jāinterpretē tādējādi, ka, izvērtējot pieteikumu piešķirt atļauju augu aizsardzības līdzeklim saskaņā ar šo tiesību normu, dalībvalstij būtu jāņem vērā jebkādas piemērotas un uzticamas pašreizējās (tas ir, jaunākās) zinātnes un tehnikas atziņas, neatkarīgi no to avota vai dokumenta, no kura tās izriet.

[35] Spriedums, 2021. gada 6. maijs (C-499/18 P, EU:C:2021:367, 69. punkts).